

- 000054 25. JAN 2017

Open Universiteit
College van bestuur
Postbus 2960
6401 DL HEERLEN

CVB

25 FEB 2017

Open Universiteit

Geacht college,

datum	Hierbij ontvangt u het definitieve besluit tot het verlenen van de instellingstoets
24 januari 2017	kwaliteitszorg aan uw instelling (005012).
onderwerp	
Besluit Instellingstoets	Hiermee beschouwen wij deze aanvraag als volledig afgehandeld.
kwaliteitszorg NL	
Open Universiteit	Met vriendelijke groet,
(005012)	
uw kenmerk	
U2016/04664/WMJ	
ons kenmerk	
NVAO/20170161/ND	R.P. Zevenbergen
bijlage(n)	(bestuurder)
2	

Besluit

Besluit tot het verlenen van een instellingstoets kwaliteitszorg Open Universiteit Nederland

Datum	Gegevens	
23 januari 2017	Instelling	: Open Universiteit
Onderwerp	Locatie	: Heerlen
Besluit	Datum aanvraag	: 23 februari 2011
Instellingstoets Kwaliteitszorg	Datum locatiebezoeken	: 27 en 28 augustus 2014 en 14, 15 en 16 oktober 2014
van de	Datum adviesrapport	: 17 november 2014
Open Universiteit	Datum positief besluit	
(005012)	onder voorwaarden	: 16 januari 2015
uw kenmerk		
U2016/04664/WMJ	Datum aanvraag	
ons kenmerk	voldoen voorwaarden	: 8 juli 2016
NVAO/20170161/ND	Datum locatiebezoek	: 6 oktober 2016
bijlage	Datum adviesrapport	: 17 november 2016

Beeoordelingskaders

- Artikel 5a.13d, zesde lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW; Stb. 2010, 293);
- Artikel 3 van het Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536);
- Beoordelingskader voor de instellingstoets kwaliteitszorg van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).

Procedure

De NVAO heeft op 16 januari 2015 besloten tot een positieve beoordeling onder voorwaarden van een aanvraag om een instellingstoets kwaliteitszorg van de Open Universiteit. De voorwaarden waren verbonden aan de standaarden twee, drie en vijf van het beoordelingskader. Op 8 juli 2016 heeft de Open Universiteit bericht op welke wijze zij heeft voldaan aan deze voorwaarden. De NVAO heeft op 19 september 2016 de commissie die de eerdere beoordeling heeft uitgevoerd opnieuw ingesteld voor de beoordeling van de door haar gestelde voorwaarden.

Advies commissie

Samenvatting bevindingen en overwegingen van de commissie.

De Open Universiteit (OU) heeft in 2013 gekozen voor een kanteling van haar onderwijsmodel.

Pagina 2 van 6 Voorheen was de instelling aanbieder van losse cursussen die studenten tot een opleiding konden 'stapelen'. Nu positioneert ze zich als dé universiteit voor deeltijdonderwijs in Nederland en Vlaanderen, met een aanbod van academische bachelor- en masteropleidingen. Belangstellenden kunnen bepaalde onderdelen uit dit assortiment ook als losse cursussen volgen. De doelgroep bestaat dan ook uit certificaat- en diplomagerichte studenten, die met een minimumleeftijd van 18 jaar kunnen instromen.

Deze kanteling ging gepaard met een herontwerp van het bestaande onderwijs, gebaseerd op een nieuwe onderwijsvisie. De veranderingen, ook op aangrenzende beleidsterreinen, waren ten tijde van de Instellingstoets kwaliteitszorg in 2014 echter nog niet volledig uitgekristalliseerd. Om deze reden concludeerde de toenmalige auditcommissie dat de OU ten dele had voldaan aan de standaarden van het kwaliteitskader. Er werden drie voorwaarden gesteld waaraan de instelling binnen twee jaar moest voldoen om voor alle standaarden alsnog groen licht te krijgen. Om dit te kunnen beoordelen heeft er op 6 oktober 2016 een vervolfbezoek plaatsgevonden, waarbij de commissie zich heeft geconcentreerd op de drie voorwaarden.

De commissie is tot de conclusie gekomen dat de instelling aan de gestelde voorwaarden voldoet en 'in control' is van de kwaliteit van haar opleidingen. De commissie heeft vastgesteld dat het systeem van kwaliteitszorg nu reeds werkt en dat er, hoewel het systeem nog niet volledig uitontwikkeld is, voldoende duidelijkheid is over de acties die nog moeten worden ondernomen. De OU voldoet hiermee tevens aan de vijf standaarden van het beoordelingskader van de NVAO voor de instellingstoets kwaliteitszorg. Hieronder worden de bevindingen en overwegingen met betrekking tot de drie voorwaarden kort weergegeven.

Voorwaarde 1: implementatie nieuw onderwijsbeleid

De OU positioneert zich anders dan voorheen als aanbieder van academische bachelor- en masteropleidingen die in deeltijd kunnen worden gevolgd. Onderdelen hiervan worden ook als losse cursussen aangeboden. Dit onderwijsmodel heeft tot gevolg dat onderwijs en onderzoek nauw met elkaar verweven zijn en dat het academisch profiel van de instelling een zwaarder accent krijgt. De afgelopen jaren vond een herontwerp van het onderwijs plaats op basis van een aangescherpte onderwijsvisie. Hierin staan drie principes centraal: flexibiliteit en binding, activerend online onderwijs en meer structuur. Als eerste zijn de masteropleidingen vernieuwd. In september 2016 is het propedeusejaar van de vernieuwde bacheloropleidingen van start gegaan. Om de vernieuwingen mogelijk te maken zijn er ook op aangrenzende beleidsterreinen wijzigingen doorgevoerd. Zo is er meer aandacht voor de onderzoeksoutput van docerend en wetenschappelijk personeel en er is een nieuwe digitale leeromgeving yOULearn gecreëerd. Aan nieuwe huisvestingsplannen, met een heroriëntatie op het decentrale netwerk van studiecentra en tentamenlocaties, wordt momenteel gewerkt.

De commissie concludeert dat de OU de gemaakte beleidskeuzes inzake de invoering van het nieuwe onderwijsmodel in de bachelorfase heeft vastgelegd in concreet beleid en dat ze een overtuigende start heeft gemaakt met de implementatie van dit beleid. Er is bij de faculteiten en diensten een groot commitment voor de onderwijsvernieuwingen. De opvallend positieve resultaten met de vernieuwde masteropleidingen en – na een dip in 2014-2015 – het herstel van het aantal inschrijvingen in de bachelorfase hebben ervoor gezorgd dat eerdere aarzelingen inmiddels zijn weggenomen. Ook de versterking van het academische klimaat heeft ertoe geleid dat het vernieuwde onderwijsbeleid breed wordt gedragen.

Pagina 3 van 6 De commissie heeft waardering voor de wijze waarop dit vanuit het HRM-beleid wordt gefaciliteerd. De waardering geldt ook yOUlearn dat, hoewel nog niet geheel ontwikkeld, nu reeds activerend online onderwijs én begeleiding mogelijk maakt. In financieel opzicht is er sprake van een strakke sturing, gericht op de realisatie van de facultaire doelstellingen binnen de strategische koers van de OU als geheel.

Voorwaarde 2: geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg

Centraal in het systeem van kwaliteitszorg staat de kwaliteitszorgcyclus met vier geschakelde cycli op respectievelijk instellings-, faculteits-, opleidings- en cursusniveau. Deze niveaus geven elkaar onderling informatie en aanwijzingen en leggen aan elkaar verantwoording af. Centrale documenten hierbij zijn het instellingsplan, het facultaire onderwijsplan, het opleidingsplan en het cursusplan. Op elk van de niveaus wordt tevens periodiek gerapporteerd over de kwaliteit van het onderwijs. Dit gebeurt op basis van diverse evaluatie-instrumenten, waarbij niet alleen de tevredenheid maar ook de prestaties van studenten (waaronder tentamenuitslagen en rendementen) worden gemeten. Deze gegevens worden inzichtelijk gemaakt in het Onderwijsdashboard, een digitaal instrument dat speciaal voor deze doeleinden is ontwikkeld en waaraan in de toekomst nog functionaliteiten zullen worden toegevoegd.

De commissie oordeelt dat de OU beschikt over een geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg dat informatie op het aggregatieniveau van de instelling oplevert. Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie diverse keren de overleg- en rapportagestructuur binnen de vier geschakelde cycli aan de orde gesteld. Er blijkt een heldere pdca-cyclus in werking te zijn gebracht, waarbij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op eenduidige wijze zijn belegd en waarbij de informatie snel op een hoger geaggregeerd niveau kan worden gebracht. Een verbetering is de wijze waarop de examencommissies per faculteit zijn vormgegeven, waardoor zij hun kwaliteitsborgende taak met betrekking tot het toetsen en afstuderen goed kunnen uitoefenen. De commissie acht het Onderwijsdashboard een bijzonder bruikbaar instrument in de kwaliteitszorg. Met instemming heeft ze kennisgenomen van het voornemen om de studenten er niet alleen toegang toe te bieden maar ook meer te investeren in de terugkoppeling van ingezet verbeterbeleid. Hoewel het kwaliteitszorgsysteem nog niet volledig is ontwikkeld, heeft de instelling goed zicht op noodzakelijke verfijningen.

Voorwaarde 3: helder bestuursmodel

De governancestructuur is zowel op instellingsniveau als op facultair niveau beschreven. De afgelopen jaren zijn hierin verschillende wijzigingen aangebracht. De gesignaleerde redundantie is teruggebracht, waardoor de overleg- en beslissingsstructuur beter past bij een betrekkelijk kleine organisatie als de OU. Ook is de personele bezetting van de instellingsbrede en facultaire commissies tegen het licht gehouden en waar nodig gewijzigd. Dubbelfuncties, waarbij functionarissen advies aan zichzelf konden geven, behoren nu tot het verleden.

De commissie heeft vastgesteld dat de OU haar bestuursmodel zo heeft ingericht dat personele unies worden vermeden. Bevoegdheden en verantwoordelijkheden van verschillende gremia zijn in de horizontale en verticale lijn ook in de praktijk helder. De redundantie binnen de overleg- en beslissingsstructuur is naar het oordeel van de audit-commissie afdoende weggenomen.

Pagina 4 van 6 De NVAO stelt vast dat de commissie in het adviesrapport van 17 november 2016 deugdelijk en kenbaar heeft gemotiveerd dat de Open Universiteit heeft voldaan aan de bij besluit van 16 januari 2015 gestelde voorwaarden.
De NVAO stelt dat in het adviesrapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden de commissie heeft vastgesteld dat het bestuur van de Open Universiteit vanuit zijn visie op de kwaliteit van het onderwijs een doeltreffend systeem van kwaliteitszorg hanteert waarmee het de kwaliteit van de aangeboden opleidingen kan garanderen.

Besluit

Ingevolge het bepaalde artikel 5a.13d, vierde lid, in verbinding met artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Open Universiteit te Heerlen in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit d.d. 12 december 2016 naar voren te brengen. Bij e-mail van 18 januari 2017 heeft het college van bestuur van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Dit heeft geleid tot een enkele tekstuele aanpassing.

De NVAO besluit tot het verlenen van een instellingstoets kwaliteitszorg aan de Open Universiteit.

Het besluit is van kracht tot en met 15 januari 2021¹.

Den Haag,

De NVAO
Voor deze:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop followed by a horizontal line and a vertical stroke crossing it.

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Schematisch overzicht oordelen commissie.

De onderstaande tabel geeft per standaard het oordeel van de commissie weer.

Standaard		Oordeel
1. Visie op de kwaliteit van het onderwijs	De instelling beschikt over een breed gedragen visie op de kwaliteit van haar onderwijs en op het ontwikkelen van een kwaliteitscultuur.	Voldoet
2. Beleid	De instelling beschikt over adequaat beleid om de visie op de kwaliteit van haar onderwijs te realiseren. Dit omvat in elk geval: beleid op het gebied van onderwijs, personeel, voorzieningen, toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking, verankering van onderzoek in het onderwijs, alsmede de verwevenheid tussen onderwijs en het (internationale) beroepenveld en vakgebied.	Voldoet
3. Resultaten	De instelling heeft zicht op de mate waarin haar visie op de kwaliteit van haar onderwijs wordt gerealiseerd, en meet en evalueert regelmatig de kwaliteit van haar opleidingen bij studenten, medewerkers, alumni en vertegenwoordigers van het beroepenveld.	Voldoet
4. Verbeterbeleid	De instelling kan aantonen dat zij de kwaliteit van haar opleidingen waar nodig systematisch verbetert.	Voldoet
5. Organisatie- en beslissingsstructuur	De instelling heeft een effectieve organisatie- en beslissingsstructuur met betrekking tot de kwaliteit van haar opleidingen, waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk zijn afgebakend en waarvan de inspraak van studenten en medewerkers deel uitmaakt.	Voldoet
Algemene conclusie	Het bestuur van de instelling hanteert vanuit zijn visie op de kwaliteit van het onderwijs een doeltreffend systeem van kwaliteitszorg waarmee het de kwaliteit van de aangeboden opleidingen kan garanderen.	Positief

Samenstelling van de commissie:

- prof. dr. ir. C.A.M. (Kees) Mouwen (voorzitter), voormalig collegelid van de Universiteit van Tilburg; voormalig hoogleraar-directeur van het Centrum voor het Bestuur van de Maatschappelijke Onderneming bij de TiasNimbas Business School;
- prof. dr. T. (Ton) van Haaften (lid), verbonden aan van de Universiteit Leiden als dean van de Honours Academy en hoogleraar Taalbeheersing van het Nederlands;
- em. prof. dr. J. (Joost) Lowyck (lid), emeritus hoogleraar Pedagogische Wetenschappen, KU Leuven;
- mw. N. (Nienke) Bach Kolling BSc (student-lid), masterstudent Onderwijskunde aan de Universiteit Twente en bachelorstudent Pabo aan Saxion Hogeschool in Enschede.

De commissie werd bijgestaan door drs. Henri Ponds, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en dr. Rietje van Vliet, extern secretaris.

Adviesrapport Open Universiteit

Instellingstoets kwaliteitszorg, beoordeling voorwaarden

17 november 2016

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Inleiding en verantwoording	6
2.1	Samenstelling van de auditcommissie	6
2.2	Werkwijze van de commissie	6
2.2.1	Vorbereiding locatiebezoek	6
2.2.2	Locatiebezoek	7
2.2.3	Totstandkoming adviesrapport	7
2.3	Opbouw van het adviesrapport en opzet van de hoofdstukken	7
3	Beschrijving van de instelling	8
3.1	Algemene gegevens	8
3.2	Profiel van de instelling	8
3.3	Kengetallen 2015	9
4	Beoordeling per voorwaarde	10
4.1	Voorwaarde 1	10
4.2	Voorwaarde 2	13
4.3	Voorwaarde 3	15
5	Overzicht van het advies	17
	Bijlage 1: Samenstelling van de commissie	18
	Bijlage 2: Programma van het locatiebezoek	20
	Bijlage 3: Overzicht van de bestudeerde documenten	22
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	24

1 Samenvattend advies

De Open Universiteit (OU) heeft in 2013 gekozen voor een kanteling van haar onderwijsmodel. Voorheen was de instelling aanbieder van losse cursussen die studenten tot een opleiding konden 'stapelen'. Nu positioneert ze zich als dé universiteit voor deeltijdonderwijs in Nederland en Vlaanderen, met een aanbod van academische bachelor- en masteropleidingen. Belangstellenden kunnen bepaalde onderdelen uit dit assortiment ook als losse cursussen volgen. De doelgroep bestaat dan ook uit certificaat- en diplomagerichte studenten, die met een minimumleeftijd van 18 jaar kunnen instromen.

Deze kanteling ging gepaard met een herontwerp van het bestaande onderwijs, gebaseerd op een nieuwe onderwijsvisie. De veranderingen, ook op aangrenzende beleidsterreinen, waren ten tijde van de Instellingstoets kwaliteitszorg in 2014 echter nog niet volledig uitgekristalliseerd. Om deze reden concludeerde de toenmalige auditcommissie dat de OU ten dele had voldaan aan de standaarden van het kwaliteitskader. Er werden drie voorwaarden gesteld waaraan de instelling binnen twee jaar moest voldoen om voor alle standaarden alsnog groen licht te krijgen. Om dit te kunnen beoordelen heeft er op 6 oktober 2016 een vervolfbezoek plaatsgevonden, waarbij de auditcommissie zich heeft geconcentreerd op de drie voorwaarden.

De auditcommissie is tot de conclusie gekomen dat de instelling aan de gestelde voorwaarden voldoet en 'in control' is van de kwaliteit van haar opleidingen. De commissie heeft vastgesteld dat het systeem van kwaliteitszorg nu reeds werkt en dat er, hoewel het systeem nog niet volledig uitontwikkeld is, voldoende duidelijkheid is over de acties die nog moeten worden ondernomen. De OU voldoet hiermee tevens aan de vijf standaarden van het beoordelingskader van de NVAO voor de instellingstoets kwaliteitszorg. Hieronder worden de bevindingen en overwegingen met betrekking tot de drie voorwaarden kort weergegeven.

Voorwaarde 1: implementatie nieuw onderwijsbeleid

De OU positioneert zich anders dan voorheen als aanbieder van academische bachelor- en masteropleidingen die in deeltijd kunnen worden gevolgd. Onderdelen hiervan worden ook als losse cursussen aangeboden. Dit onderwijsmodel heeft tot gevolg dat onderwijs en onderzoek nauw met elkaar verweven zijn en dat het academisch profiel van de instelling een zwaarder accent krijgt. De afgelopen jaren vond een herontwerp van het onderwijs plaats op basis van een aangescherpte onderwijsvisie. Hierin staan drie principes centraal: flexibiliteit en binding, activerend online onderwijs en meer structuur. Als eerste zijn de masteropleidingen vernieuwd. In september 2016 is het propedeusejaar van de vernieuwde bacheloropleidingen van start gegaan. Om de vernieuwingen mogelijk te maken zijn er ook op aangrenzende beleidsterreinen wijzigingen doorgevoerd. Zo is er meer aandacht voor de onderzoeksoutput van docerend en wetenschappelijk personeel en er is een nieuwe digitale leeromgeving yOULearn gecreëerd. Aan nieuwe huisvestingsplannen, met een heroriëntatie op het decentrale netwerk van studiecentra en tentamenlocaties, wordt momenteel gewerkt.

De auditcommissie concludeert dat de OU de gemaakte beleidskeuzes inzake de invoering van het nieuwe onderwijsmodel in de bachelorfase heeft vastgelegd in concreet beleid en dat ze een overtuigende start heeft gemaakt met de implementatie van dit beleid. Er is bij de faculteiten en diensten een groot commitment voor de onderwijsvernieuwingen. De opvallend positieve resultaten met de vernieuwde masteropleidingen en – na een dip in

2014-2015 – het herstel van het aantal inschrijvingen in de bachelorfase hebben ervoor gezorgd dat eerdere aarzelingen inmiddels zijn weggenomen. Ook de versterking van het academische klimaat heeft ertoe geleid dat het vernieuwde onderwijsbeleid breed wordt gedragen. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop dit vanuit het HRM-beleid wordt gefaciliteerd. De waardering geldt ook yOUlearn dat, hoewel nog niet geheel ontwikkeld, nu reeds activerend online onderwijs én begeleiding mogelijk maakt. In financieel opzicht is er sprake van een strakke sturing, gericht op de realisatie van de facultaire doelstellingen binnen de strategische koers van de OU als geheel.

Voorwaarde 2: geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg

Centraal in het systeem van kwaliteitszorg staat de kwaliteitszorgcyclus met vier geschakelde cycli op respectievelijk instellings-, faculteits-, opleidings- en cursusniveau. Deze niveaus geven elkaar onderling informatie en aanwijzingen en leggen aan elkaar verantwoording af. Centrale documenten hierbij zijn het instellingsplan, het facultaire onderwijsplan, het opleidingsplan en het cursusplan. Op elk van de niveaus wordt tevens periodiek gerapporteerd over de kwaliteit van het onderwijs. Dit gebeurt op basis van diverse evaluatie-instrumenten, waarbij niet alleen de tevredenheid maar ook de prestaties van studenten (waaronder tentamenuitslagen en rendementen) worden gemeten. Deze gegevens worden inzichtelijk gemaakt in het Onderwijsdashboard, een digitaal instrument dat speciaal voor deze doeleinden is ontwikkeld en waaraan in de toekomst nog functionaliteiten zullen worden toegevoegd.

De auditcommissie oordeelt dat de OU beschikt over een geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg dat informatie op het aggregatieniveau van de instelling oplevert. Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie diverse keren de overleg- en rapportagestructuur binnen de vier geschakelde cycli aan de orde gesteld. Er blijkt een heldere pdca-cyclus in werking te zijn gebracht, waarbij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op eenduidige wijze zijn belegd en waarbij de informatie snel op een hoger geaggregeerd niveau kan worden gebracht. Een verbetering is de wijze waarop de examencommissies per faculteit zijn vormgegeven, waardoor zij hun kwaliteitsborgende taak met betrekking tot het toetsen en afstuderen goed kunnen uitoefenen. De auditcommissie acht het Onderwijsdashboard een bijzonder bruikbaar instrument in de kwaliteitszorg. Met instemming heeft ze kennisgenomen van het voornemen om de studenten er niet alleen toegang toe te bieden maar ook meer te investeren in de terugkoppeling van ingezet verbeterbeleid. Hoewel het kwaliteitszorgsysteem nog niet volledig is ontwikkeld, heeft de instelling goed zicht op noodzakelijke verfijningen.

Voorwaarde 3: helder bestuursmodel

De governancestructuur is zowel op instellingsniveau als op facultair niveau beschreven. De afgelopen jaren zijn hierin verschillende wijzigingen aangebracht. De gesignaleerde redundantie is teruggebracht, waardoor de overleg- en beslissingsstructuur beter past bij een betrekkelijk kleine organisatie als de OU. Ook is de personele bezetting van de instellingsbrede en facultaire commissies tegen het licht gehouden en waar nodig gewijzigd. Dubbelfuncties, waarbij functionarissen advies aan zichzelf konden geven, behoren nu tot het verleden.

De auditcommissie heeft vastgesteld dat de OU haar bestuursmodel zo heeft ingericht dat personele unies worden vermeden. Bevoegdheden en verantwoordelijkheden van verschillende gremia zijn in de horizontale en verticale lijn ook in de praktijk helder.

De redundantie binnen de overleg- en beslissingsstructuur is naar het oordeel van de audit-commissie afdoende weggenomen.

Den Haag, 17 november 2016

Namens de commissie ter beoordeling van de Open Universiteit

prof. dr. ir. C.A.M. Mouwen
(voorzitter)

mw. dr. M. van Vliet
(secretaris)

2 Inleiding en verantwoording

2.1 Samenstelling van de auditcommissie

De auditcommissie is als volgt samengesteld:

- prof. dr. ir. C.A.M. (Kees) Mouwen (voorzitter), voormalig collegelid van de Universiteit van Tilburg; voormalig hoogleraar-directeur van het Centrum voor het Bestuur van de Maatschappelijke Onderneming bij de TiasNimbas Business School;
- prof. dr. T. (Ton) van Haaften (lid), verbonden aan van de Universiteit Leiden als dean van de Honours Academy en hoogleraar Taalbeheersing van het Nederlands;
- em. prof. dr. J. (Joost) Lowyck (lid), emeritus hoogleraar Pedagogische Wetenschappen, KU Leuven;
- mw. N. (Nienke) Bach Kolling BSc (student-lid), masterstudent Onderwijskunde aan de Universiteit Twente en bachelorstudent Pabo aan Saxion Hogeschool in Enschede.

De auditcommissie voldoet aan de eisen van de NVAO zoals die in het Beoordelingskader staan omschreven. De commissie beschikt over bestuurlijke deskundigheid, onderwijsdeskundigheid en auditdeskundigheid, is op de hoogte van ontwikkelingen in het hoger onderwijs in binnen- en buitenland, en is gezaghebbend. Dit blijkt uit de cv's van de commissieleden, die in bijlage 1 zijn opgenomen.

De auditcommissie is bijgestaan door drs. Henri Ponds, procescoördinator NVAO, en dr. Rietje van Vliet, extern secretaris.

2.2 Werkwijze van de commissie

De commissie heeft haar werkzaamheden uitgevoerd in de periode april – oktober 2016. Deze hadden tot doel te komen tot een beoordeling van de voorwaarden die op 17 november 2014, in het kader van de Instellingstoets kwaliteitszorg, zijn geformuleerd in het *Adviesrapport Open Universiteit Nederland*. De toenmalige auditcommissie concludeerde in dit rapport dat de OU volledig voldoet aan de standaarden 1 en 4 van het accreditatiekader en ten dele aan de standaarden 2, 3 en 5. Van de OU werd gevraagd binnen de termijn van twee jaar aan drie voorwaarden met betrekking tot de instellingstoets kwaliteitszorg te voldoen.

2.2.1 Voorbereiding locatiebezoek

In de aanloopfase (april-oktober 2016) hebben de voorzitter en de procescoördinator het beoordelingssproces voorbereid (inclusief planning en samenstelling auditcommissie). In die periode is er contact geweest met de OU over de samenstelling van het informatiedossier en de gespreksgroepen. Dit heeft geresulteerd in de vaststelling van de datum en het programma voor het locatiebezoek.

Ook heeft de auditcommissie op 8 juli 2016 de *Zelfevaluatie Instellingstoets kwaliteitszorg Open Universiteit* ontvangen, die de OU diezelfde dag aan de NVAO ter beschikking heeft gesteld. De commissieleden ontvingen tevens een account voor het digitale portal van het OU-netwerk, waarmee ze gedurende het beoordelingsproces digitaal toegang hadden tot de

achterliggende beleidsnotities en een drietal cursussites. Een overzicht van de bestudeerde documenten is opgenomen in bijlage 3.

Vervolgens hebben de commissieleden onafhankelijk van elkaar hun eerste indrukken schriftelijk ingediend. Ze zijn besproken tijdens het vooroverleg op woensdag 5 oktober 2016. De commissieleden hebben per voorwaarde de discussiepunten geïnventariseerd die zij tijdens het locatiebezoek aan de orde gesteld wilden zien. Ook hebben zij concrete vragen geformuleerd die de commissie wilde stellen aan de representatieve vertegenwoordigers van een aantal cruciale gremia van de OU.

2.2.2 Locatiebezoek

De audit is aansluitend op het vooroverleg op 6 oktober 2016 gestart met een gesprek met de rector magnificus en de voorzitter van het College van Bestuur van de OU. Daarna heeft de commissie een gesprek gevoerd met de decanen en enkele opleidingscoördinatoren van de drie faculteiten: Cultuur- en Rechtswetenschappen (CenR), Management, Science en Technology (MST), en Psychologie en Onderwijswetenschappen (PenOW). Ook is er gesproken met een aantal studenten en met de hoofden van diverse stafdiensten. Het definitieve programma en de samenstelling van de groepen gesprekspartners zijn weergegeven in bijlage 2. Aan het slot van het eerste locatiebezoek heeft de auditcommissie mondeling verslag uitgebracht van haar voorlopige bevindingen en overwegingen en haar advies aan de NVAO.

2.2.3 Totstandkoming adviesrapport

De secretaris heeft op basis van de bestudeerde documenten, de gevoerde gesprekken en de voorlopige conclusies tijdens het afsluitend beraad een eerste conceptversie van het rapport opgesteld. Deze versie is aan de commissieleden voorgelegd en door hen van commentaar voorzien. Hierna heeft de commissievoorzitter de voorlopige versie van het adviesrapport vastgesteld.

Op 11 november 2016 heeft de instelling de voorlopige versie van het adviesrapport ontvangen en in het kader van de hoor- en wederhoorprocedure de gelegenheid gekregen voorstellen te doen voor correcties van feitelijke aard. De OU heeft hiervan op 16 november 2016 gebruik gemaakt. De voorgestelde wijzigingen zijn teruggekoppeld aan de commissieleden. Op 17 november 2016 heeft de commissievoorzitter tot slot de definitieve versie vastgesteld, waarna het adviesrapport is aangeboden aan het bestuur van de NVAO.

2.3 Opbouw van het adviesrapport en opzet van de hoofdstukken

Hoofdstuk 3 bevat algemene informatie over de OU plus een aantal kengetallen.

Vervolgens geeft de commissie in hoofdstuk 4 haar oordeel over de kwaliteitszorg van de instelling per voorwaarde, zoals omschreven in het *Adviesrapport Open Universiteit Nederland* uit 2014. Bij elke voorwaarde worden de bevindingen opgesomd en vervolgens de overwegingen van de commissie gegeven.

Het rapport bevat verder vier bijlagen met: (1) informatie over de samenstelling van de auditcommissie, (2) het programma van het locatiebezoek, (3) een overzicht van de bestudeerde documenten en (4) een lijst met afkortingen.

3 Beschrijving van de instelling

3.1 Algemene gegevens

Land	Nederland
Instelling	Open Universiteit (OU)
Vestigingsplaats	Heerlen
Status van de instelling	Bekostigd

3.2 Profiel van de instelling

De OU heeft in het hoger onderwijsbestel als publiek bekostigde universiteit de opdracht om in verwevenheid met onderzoek open hoger afstandsonderwijs te ontwikkelen en aan te bieden. Kenmerkend voor het onderwijs is het open karakter, afstandsonderwijs, flexibiliteit en maatwerk. De ontwikkeltaak is gestoeld op eigen onderzoek en de eigen onderwijspraktijk en is tevens gericht op het leveren van een bijdrage aan de vernieuwing van het hoger onderwijs. Doelgroepen vormen met name mensen van 18 jaar en ouder die het volgen van onderwijs combineren met werk, zorgtaken of andere activiteiten. Ook richt de OU zich op mensen die vanwege hun vooropleiding geen toegang hebben tot het traditionele hoger onderwijs. De instelling positioneert zich dan ook als dé universiteit voor deeltijdonderwijs.

De kern van het opleidingsaanbod van de OU bestaat uit academische bachelor- en masteropleidingen. Studenten kunnen onderdelen van deze opleidingen ook als afzonderlijke cursussen volgen. Daarnaast verzorgt de OU een complementair onderwijsaanbod van schakelprogramma's waarmee studenten met een hbo-bachelordiploma zich kunnen kwalificeren om toegang te krijgen tot specifieke masteropleidingen. De instelling werkt sinds een aantal jaren aan de aanscherping van haar universitaire profiel, waarbij ze zich ontwikkelt van aanbieder van losse cursussen (die 'gestapeld' kunnen worden tot een opleiding) tot aanbieder van academische bachelor- en masteropleidingen, waaruit ook losse cursussen gevolgd kunnen worden.

De OU kent drie faculteiten: Cultuur- en Rechtswetenschappen, Management, Science en Technology, en Psychologie en Onderwijswetenschappen. Daarnaast omvat de organisatie de Bestuursdienst en de Gemeenschappelijke Serviceorganisatie. De universiteit heeft buiten de hoofdvestiging in Heerlen 21 studiecentra in Nederland en Vlaanderen, waar onder meer de onderwijsbijeenkomsten plaatsvinden en tentamens worden afgenomen. Blijkens de *Notitie analysefase Vestigingen en Onderwijs en –tentamenlocaties* (2016) denkt de OU momenteel na over de herpositionering van haar studiecentra in Nederland.

3.3 Kengetallen 2015

Studentenaantallen	Instroom nieuwe studenten	4.673
	Totaal ingeschreven studenten (per 31-12-2015)	15.295
Initiële opleidingen	Bacheloropleidingen	7
	Masteropleidingen	9
Rendement	Gemiddelde uitval studenten per cursus	45,9%
	Gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student per jaar	6,8 EC
	Aantal afgelegde tentamens	31.778
	Aantal geslaagden voor een tentamen	20.666
	Aantal propedeusediploma's	511
	Aantal bachelordiploma's	295
	Aantal masterdiploma's	366
Personeel	Wetenschappelijk personeel	271 fte
	Ondersteunend personeel	260 fte
Financiën	Eigen vermogen	€ 6.812.000
	Exploitatieresultaat	€ 2,7 miljoen
	Solvabiliteit	16%

Bron: *Jaarverslag 2015 Open Universiteit.*

4 Beoordeling per voorwaarde

4.1 Voorwaarde 1

De Open Universiteit dient binnen twee jaar de gemaakte beleidskeuzes inzake de invoering van het nieuwe onderwijsmodel in de bachelorfase te hebben vastgelegd in concreet beleid en een start te hebben gemaakt met de implementatie van dit beleid.

A. Bevindingen

Onderwijsmodel

Tijdens het locatiebezoek heeft het College van Bestuur (CvB) de uitgangspunten van het onderwijsbeleid, zoals beschreven in het document *Onderwijsvisie van de OU (2014)*, toegelicht. Centraal staat hierin het gekantelde onderwijsmodel dat het CvB reeds in 2013 heeft vastgesteld: was de instelling voorheen vooral een aanbieder van losse cursussen die studenten tot een opleiding konden 'stapelen', nu wordt de OU in de eerste plaats aanbieder van academische bachelor- en masteropleidingen die in deeltijd kunnen worden gevolgd. De doelgroep bestaat dan ook primair uit diplomagerichte studenten, ook al kunnen belangstellenden nog steeds kiezen voor losse onderdelen uit het opleidingsaanbod.

Het startmoment van de cursussen ligt niet vast zodat ze volledig volgens een eigen planning door zelfstudie kunnen worden gevolgd. Van de meer gestructureerde en begeleide cursussen is het startmoment afhankelijk van het opleidingsprogramma. Tijdens het locatiebezoek is ook gesproken over de wijze waarop onderdelen van opleidingen als losse cursussen kunnen worden aangeboden. In een tweetal gespreksrondes is duidelijk gemaakt dat de volgtijdelijkheid binnen de opleidingsprogramma's voorop staat en dat certificaatgerichte studenten een eigen verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van de voorkennis waarover ze per cursus dienen te beschikken. De website geeft hier uitgebreid informatie over. In de toekomst kunnen (potentiële) studenten in de oriëntatiefase hun beginsituatie testen met behulp van een online self-assessment.

Het onderwijsmodel impliceert tevens dat onderwijs en onderzoek nauw met elkaar verweven zijn en dat er geen hbo-opleidingen meer worden aangeboden, met uitzondering van de hbo-bacheloropleiding Rechten. Wel zijn er specifiek voor bachelors uit het hoger beroepsonderwijs diverse schakelprogramma's om toegelaten te worden tot een masteropleiding.

Onderwijsvisie

De uitwerking van het onderwijsaanbod is, aldus de *Zelfevaluatie (2016)*, gebaseerd op drie principes die in de visie op onderwijs centraal staan. Flexibiliteit is het eerste principe: in instroommomenten, studieplanning, inschrijfvoorwaarden (met name van bacheloropleidingen). Voorwaarde is wel dat er wordt geïnvesteerd in binding met de individuele student. Flexibiliteit impliceert tevens, naast de *face to face*-bijeenkomsten, plaats-onafhankelijke colleges en dito begeleiding. Deze plaats-onafhankelijkheid komt tot stand dankzij de digitale leeromgeving yOUlearn.

Binnen de mix van zelfstudie, virtuele bijeenkomsten en *face to face*-bijeenkomsten, neemt het tweede principe, activerend online onderwijs, een belangrijke plaats in.

Docenten kunnen met behulp van yOULearn hun studenten op interactieve manier stimuleren zich de leerstof eigen te maken en doelgericht te studeren.

Als derde principe noemt de OU de samenhang binnen de curricula: niet alleen wordt er gebruik gemaakt van leerlijnen binnen de opleidingen, ook wordt de volgtijdelijkheid van de onderdelen zo veel mogelijk vastgelegd ('preferente studiepaden'). Studieadviseurs bespreken met individuele studenten welk studiepad voor hen het meest gewenst of geschikt is. Bovendien is er binnen de curricula een heldere relatie tussen de kennis- en vaardigheidscomponenten en er is een variatie in toetsvormen.

Implementatie

Om de onderwijsvernieuwing vorm te geven is binnen de OU in 2013 een stuurgroep ingericht die zich primair bezighield met de transformatie van masteropleidingen naar 'masters begeleid'. In 2014 werden de vernieuwde masters voor het eerst aangeboden; de oude masters worden uitgefaseerd. In 2015 is voor de vernieuwing van het bachelor- en schakelonderwijs het programma yOUteach van start gegaan. Het *Programmaplan yOUteach* (2015) beschrijft op welke wijze het transformatieproces binnen de instelling vorm krijgt. Kenmerkend zijn de gemeenschappelijke aandacht hiervoor vanuit alle faculteiten en diensten alsmede de centrale sturing op het geheel. In september 2016 zijn de vernieuwde bachelors van start gegaan. In collegejaar 2018-2019 zal het herontwerp van alle drie de studiejaar zijn voltooid. Parallel hieraan worden de oude cursussen en bacheloropleidingen afgebouwd.

Gevolgen voor het HRM-beleid

De transformatie vraagt volgens het *Programmaplan* 'een flinke omslag in de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs en de daarbij behorende competenties van haar medewerkers'. Tijdens het locatiebezoek heeft de auditcommissie kennisgenomen van de wijze waarop die omslag heeft plaatsgevonden. Zo is het HRM-beleid met betrekking tot het docerend en wetenschappelijk personeel aangescherpt: er worden nog slechts gepromoveerde docenten aangenomen en met zittende docenten die nog niet zijn gepromoveerd, worden in het kader van de reguliere resultaat- en ontwikkelingsgesprekken (RenO) hun (plannen voor hun) promotietraject besproken. Van het aantal docenten dat onderzoek doet binnen de instelling is volgens het *Jaarverslag* (2015) 98 procent gepromoveerd. De wetenschappelijke output is in 2015, mede dankzij de vergroting van het aantal onderzoekstaken van individuele docenten, eveneens fors toegenomen. Ook is er in het kader van docentprofessionalisering geïnvesteerd in de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) – eind 2015 beschikte 80 procent van de BKO-plichtige docenten over deze kwalificatie – en er is begonnen met een systeem voor permanente docent-professionalisering. Verder heeft de auditcommissie kennisgenomen van de introductie van de functie studieadviseur, die met de opleidingsstudenten het persoonlijke studiepad doorneemt en hun aanspreekpunt is gedurende de opleiding.

Gevolgen voor het voorzieningen- en huisvestingsbeleid

In het voorzieningen- en huisvestingsbeleid van de OU zijn eveneens wijzigingen aangebracht. In het *ICT Meerjarenplan 2016-2019* is uitgewerkt welke strategische keuzes met betrekking tot de ICT-voorzieningen zijn gemaakt om het onderwijs te kunnen herontwerpen conform de nieuwe onderwijsvisie. Eén van de keuzes heeft betrekking op de digitale leeromgeving. Waren er tot nu toe drie in gebruik, in 2017 zal alleen nog yOULearn operationeel zijn. De ervaringen met deze leeromgeving, die met de implementatie van de nieuwe onderwijsvisie in de masteropleidingen operationeel werd, zijn positief.

De nieuwe digitale leeromgeving heeft inmiddels geleid tot verbetering van de functionaliteiten. Sinds september 2016 is de uitgebreide versie van yOUlearn ook voor de bacheloropleidingen in gebruik. Het vestigingsbeleid is nog niet uitgekristalliseerd. Wel zijn inmiddels de contouren ervan neergelegd in de notitie *Analysefase Vestigingen en onderwijs- en tentamenlocaties* (2016). De verwachting is dat de wijzigingen in het decentrale netwerk van studiecentra en tentamenlocaties in 2019 zijn voltooid.

Gevolgen voor het financieel beleid

De *Begroting OU 2016* laat zien dat de financiële vooruitzichten van de instelling positief zijn. Hierdoor heeft de OU 'voldoende voorzieningen getroffen om het ingezette beleid op het terrein van onderwijs en onderzoek toekomstbestendig te kunnen ondersteunen'. Er wordt strak de hand gehouden aan de budgettaire kaders, aldus de Bestuursdienst in haar toelichting op de *Geactualiseerde meerjarenbegroting 2017-2020*. Met ingang van 2017 wordt er jaarlijks weer afgedragen aan het eigen vermogen, waarmee ook de solvabiliteit zal worden vergroot. Bovendien is er in financieel opzicht sprake van een voorzichtig uitgaven- en investeringsbeleid ('het dubbele slot').

B. Overwegingen

De auditcommissie heeft waardering voor de grote inzet waarmee vanuit de visie op onderwijs op centraal en decentraal niveau is gewerkt aan de implementatie van het nieuwe onderwijsmodel. De commissieleden hebben niet alleen bij het CvB een grote gedrevenheid waargenomen maar ook bij de bestuurders en medewerkers van faculteiten en diensten. Het commitment voor de nieuw ingezette koers is dan ook aanzienlijk, hetgeen de duurzaamheid van het nieuwe onderwijsmodel volgens de commissie in hoge mate heeft vergroot. Er is ook op een positieve manier met interne kritiek omgegaan. In het bijzonder noemt zij hier de weerstand van enkele leden van de Studentenraad tegen de kanteling van het oude onderwijsmodel, waarin optimale keuzevrijheid het leidend principe was. Om aan hun bezwaren tegemoet te komen is er een aantal concessies gedaan, met een bestendig aanbod van flexibele cursussen als resultaat.

Ook onder de medewerkers bestond aanvankelijk enige scepsis over nut en noodzaak van het nieuwe onderwijsmodel. De auditcommissie heeft tijdens de verschillende gespreksrondes echter geen aarzelingen meer opgemerkt: ze verdwenen toen de opvallend positieve resultaten van de nieuwe masteropleidingen zichtbaar werden. Niet alleen is het aantal afgezette opleidingsonderdelen (cursussen) significant gegroeid, ook vertonen de rendementen een sterk opwaartse lijn. De prestatieafspraken heeft de OU dan ook gehaald. De tijdelijke terugval in het academiejaar 2014-2015, voornamelijk als gevolg van het ingevoerde hogere instellingstarief en de afschaffing van pakketkorting die toen mede voor de voornoemde onrust zorgde, is hiermee tenietgedaan. Dankzij dit herstel, zo stelt de auditcommissie vast, is het aantal bachelorstudenten in lijn van de laatste vijf jaren gebleven en blijken de onderwijsbezuinigingen geen negatieve gevolgen te hebben gehad. De versterking van het academische klimaat binnen de instelling heeft er evenzeer toe bijgedragen dat het vernieuwde onderwijsbeleid breed gedragen wordt binnen de hele organisatie.

De commissie heeft met instemming kennisgenomen van de wijze waarop het onderwijsmodel tot nu toe in de praktijk is gebracht en heeft voldoende zicht gekregen op de wijze waarop dit zich in de resterende studiejaren van de bacheloropleidingen zal voltrekken. De studenten met wie de commissie heeft gesproken, zijn tevreden over de flexibiliteit, de

geboden structuur en de mate van begeleiding. De demonstratie van yOUlearn heeft de commissie tot het inzicht gebracht dat deze digitale leeromgeving de studenten voldoende in staat stelt om actief te studeren, met gebruikmaking van een breed scala aan digitale begeleidingsmogelijkheden.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de manier waarop het academische profiel van de opleidingen is versterkt. Ze heeft met name een positieve indruk gekregen van het feit dat dit ook gebeurt bij de bacheloropleidingen: zo zijn bijvoorbeeld bij Psychologie de vier uitstroomprofielen nauw verbonden met de onderzoeksthema's van de faculteit. De academisering is deels het gevolg van een aangescherpt HRM-beleid, zo heeft de commissie geconstateerd. Om de resultaten en persoonlijke ontwikkeling van het docerend en wetenschappelijk personeel te borgen voert de OU terecht jaarlijks RenO-gesprekken. De commissie heeft er begrip voor dat deze gesprekken dit jaar wegens de werkdruk die de implementatie van het nieuwe onderwijsmodel met zich meebracht, niet met iedereen kunnen plaatsvinden. Op grond van de uitgesproken voornemens hiertoe heeft ze er echter vertrouwen in dat dit vanaf volgend jaar wel het geval zal zijn en dat hiervan per medewerker verslag wordt gedaan.

Ten slotte merkt de commissie op dat de instelling een volledige omslag heeft gemaakt van financial control naar management control. Er is sprake van een strakke sturing op de realisatie van de financiële doelstellingen per faculteit, binnen de strategische koers van de OU.

C. Oordeel

De commissie is van oordeel dat de OU voldoet aan voorwaarde 1.

4.2 Voorwaarde 2

De Open Universiteit dient binnen twee jaar te beschikken over een geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg dat informatie op het aggregatieniveau van de instelling oplevert.

A. Bevindingen

Systeem van kwaliteitszorg

Het *Handboek Kwaliteitszorg* (2016) beschrijft het systeem van kwaliteitszorg van het onderwijs. Hierin is sprake van een kwaliteitszorgcyclus, bestaande uit vier geschakelde cycli op respectievelijk instellings-, faculteits-, opleidings- en cursusniveau. Op elk niveau is sprake van een pdca-cyclus (plan, do, check & act), terwijl de niveaus elkaar onderling informatie en aanwijzingen geven en aan elkaar verantwoording afleggen. Centrale documenten hierbij zijn het instellingsplan, het facultaire onderwijsplan, het opleidingsplan en het cursusplan. De auditcommissie heeft van alle vernieuwde bacheloropleidingen de opleidingsplannen ingezien. Op elk van de niveaus wordt de kwaliteit van het onderwijs periodiek gemeten. Dit gebeurt enerzijds op basis van tevredenheidsonderzoeken over onderwijs, docenten en voorzieningen, en anderzijds op basis van het gedrag van studenten (i.e. het studiesucces: instroom, uitval, rendement). Hierover wordt per niveau gerapporteerd. Het CvB heeft in zijn toelichting op het systeem van kwaliteitszorg aangegeven te beschikken over een meerjarige bestuursagenda waarin niet alleen de jaaragenda's – met daarin de plannings- en rapportagecyclus – zijn opgenomen, maar tevens de visitaties en de interne *midterm reviews* die alternerend met de externe

beoordelingen om de zes jaar plaatsvinden. Op faculteitsniveau maakt men gebruik van een jaarlijkse kwaliteitszorgkalender.

Evaluatie-instrumenten

Het Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering (ECOP) voert onder diverse stakeholders kwaliteitsonderzoeken uit en rapporteert hierover instellingsbreed en naar de betrokken organisatieonderdelen. Bij de ontwikkeling van nieuwe cursussen worden veldtoetsen ingezet om onder meer de studeerbaarheid ervan te meten. Wanneer een cursus eenmaal in gebruik genomen is, wordt de kwaliteit ervan stevast na afloop gemeten aan de hand van vragen over het cursusmateriaal, de begeleiding, de docent en de tentaminering. Momenteel wordt het bestaande evaluatie-instrument vervangen door een instrument dat is geïntegreerd binnen yOUlearn. Verder maakt de OU gebruik van landelijke enquêtes (NSE), tentamenanalyses en bijvoorbeeld jaarlijkse opleidings- en alumni-enquêtes. Ook gegevens uit administraties, waaronder gegevens over inschrijvingen en rendementen, dienen als informatie die nodig is om de onderwijskwaliteit te borgen en het onderwijs te verbeteren.

Aggregatie op instellingsniveau

Van de kwalitatieve en de kwantitatieve gegevens over de onderwijskwaliteit worden ieder half jaar verslagen gemaakt op het niveau van de cursus, de opleiding, de faculteit en de examencommissie, en de instelling als geheel. Hierin staan ook voorstellen tot verbetermaatregelen. De rapportages worden op de vier niveaus besproken, waarbij de genoemde schakeling tussen de vier cycli ervoor zorgt dat een rapportage in de praktijk meestal op twee niveaus wordt behandeld. Naast deze rapportages maken vertegenwoordigers van de vier niveaus gebruik van het Onderwijsdashboard, dat digitale informatie bevat over de kwantitatief gemeten onderwijskwaliteit in al haar facetten. Dit informatiesysteem is recent in gebruik genomen en bevat, zo bleek tijdens de demonstratie ervan, vrijwel uitsluitend de resultaten van tevredenheidsonderzoeken. Het Onderwijsdashboard wordt nog uitgebreid, onder meer met gegevens over actieve cursusdeelname en tentamenuitslagen. Studenten, docenten, opleidingscoördinatoren, programmaleiders, decanen, het CvB en andere stakeholders kunnen daar de relevante informatie van cursussen of opleidingen inzien. Het Onderwijsdashboard is dusdanig ingericht, dat er via de geaggregeerde uitkomsten per instelling of faculteit kan worden doorgelinkt naar de gedetailleerde onderzoeksresultaten per opleiding of cursus en vice versa.

B. Overwegingen

Op grond van de bestudeerde documentatie en de gesprekken over het systeem van kwaliteitszorg concludeert de commissie dat de OU op dit punt belangrijke stappen voorwaarts heeft gezet en dat de nodige checks & balances voldoende zijn gewaarborgd. Hoewel het kwaliteitszorgsysteem nog niet volledig is ontwikkeld, heeft de instelling goed zicht op noodzakelijke verfijningen.

Er is een heldere pdca-cyclus waarbij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op eenduidige wijze zijn belegd. Bovendien praten de juiste personen/commissies met elkaar waardoor er sprake is van zowel horizontale als verticale communicatie over de geleverde onderwijskwaliteit. Bij calamiteiten kan er snel worden opgeschaald tot op CvB-niveau. Daarbij is het facultaire niveau versterkt: voorheen waren voornamelijk commissies aan zet, nu heeft de faculteit in het kwaliteitszorgsysteem een belangrijke plaats gekregen. De faculteiten die meerdere wetenschapsgebieden bestrijken, zijn momenteel bezig de

desbetreffende onderwijsplannen verder te stroomlijnen. Een verbetering is in de ogen van de commissie ook de wijze waarop de examencommissies zijn vormgegeven. Iedere faculteit beschikt nu over een eigen examencommissie waardoor, zo hebben de decanen benadrukt, deze meer zichtbaar is in de organisatie en beter in staat is haar kwaliteitsborgende taak met betrekking tot het toetsen en het eindniveau van de cursussen en opleidingen uit te oefenen.

Hoewel het Onderwijsdashboard op het moment van het locatiebezoek nog niet volledig is geïmplementeerd en bepaalde functionaliteiten nog ontbreken, kan het de waardering van de commissie wegdragen. Het informatiesysteem heeft alle mogelijkheden in zich om de vertegenwoordigers op het niveau van cursus, opleiding, faculteit en instelling actuele én geaggregeerde informatie te leveren over de voornaamste indicatoren van de onderwijskwaliteit. De auditcommissie kan zich vinden in het voornemen van de decanen om voor de verschillende kwaliteitsindicatoren nieuwe streefdoelen vast te stellen waartegen de gemeten kwaliteit kan worden afgezet. Een ander pluspunt van het Onderwijsdashboard is de transparantie die het ook aan studenten biedt. Hierdoor kunnen ze nauwer bij de kwaliteitszorg worden betrokken. Met instemming heeft de commissie dan ook kennisgenomen van het voornemen van de faculteitsbestuurders om de enquêteresultaten en de verbeteracties die op basis daarvan genomen zijn, systematischer terug te koppelen naar de studenten, ook al is dit een lastige opgave omdat OU-studenten per definitie op afstand zitten.

C. Oordeel

De commissie is van oordeel dat de OU voldoet aan voorwaarde 2.

4.3 Voorwaarde 3

De Open Universiteit dient binnen twee jaar haar bestuursmodel zo te hebben ingericht dat personele unies worden vermeden zodat bevoegdheden en verantwoordelijkheden van verschillende gremia in de horizontale en verticale lijn ook in de praktijk helder zijn.

A. Bevindingen

Besturingsmodel

Het besturingsmodel van de OU is beschreven in het *Handboek Kwaliteitszorg* (2016). In het *Bestuurs- en beheersreglement Open Universiteit* (2016) wordt de governancestructuur op instellingsniveau uitgewerkt. Daar staan de taken en bevoegdheden, de rechten en plichten beschreven van onder meer het CvB, medezeggenschapsorganen, het Universitair Managementteam (UMT), de Universitaire Commissie Onderwijs (UCO), het Bedrijfsvoeringsoverleg (BVO), de examen- en opleidingscommissies. De auditcommissie heeft ook het *Reglement van de faculteit MST* (2014) ingezien, als voorbeeld van de wijze waarop de governancestructuur binnen de faculteiten is vormgegeven. Daarbij hebben de decanen integrale verantwoordelijkheid voor het onderwijs, het onderzoek en de bedrijfsvoering.

Redundantie en dubbelfuncties

De beschreven governancestructuur is het resultaat van een herschikking van diverse gremia binnen de OU. Het CvB heeft aangegeven dat de redundantie is verdwenen, zoals blijkt uit bijvoorbeeld de opheffing van de Universitaire Commissie Onderzoek: de taken van

deze commissie bleken gemakkelijk te kunnen worden overgenomen door het College voor Promoties. Ook is met hulp van de afdeling Academische Zaken, onderdeel van de Bestuursdienst, de personele bezetting van de verschillende overleg- en beslissingsorganen tegen het licht gehouden. Waar nodig zijn hier dusdanige wijzigingen in aangebracht dat personele unies ('dubbele petten') tot het verleden behoren. Zo is er een einde gemaakt aan de tijdelijke situatie waarbij de rector voorzitter was van haar eigen adviesorgaan (UCO); deze taak wordt nu waargenomen door het hoofd Academische Zaken. Doordat de afdeling Academische Zaken het secretariaat van diverse instellingsbrede en facultaire commissies voert, draagt ze er zorg voor dat beleidsthema's alleen in de relevante gremia worden besproken.

B. Overwegingen

De auditcommissie heeft met instemming vastgesteld dat de OU werkt volgens een besturingsmodel dat passend is voor een betrekkelijk kleine instelling en dat gekenmerkt wordt door een hiërarchische, verticale aansturing en een horizontale afstemming tussen de verschillende organisatie-eenheden. De redundantie binnen de overleg- en beslissingsstructuur is naar het oordeel van de auditcommissie afdoende weggenomen. Niettemin trof de commissie nog enige onduidelijkheid aan over de functiebenamingen en de daarbij behorende taken en bevoegdheden. Ze kan zich vinden in het OU-beleid in dezen, maar een uitgewerkt organogram voor de faculteiten zou de onduidelijkheid over bijvoorbeeld onderwijscoördinatoren, onderwijsmanagers en opleidingsdirecteuren grotendeels kunnen wegnemen. Overigens bleken de gesprekspartners in dezen tijdens het locatiebezoek goed op de hoogte van hun positie en de daarbij behorende taken en bevoegdheden.

In de nieuwe governancestructuur is het anders dan voorheen niet meer mogelijk dat verschillende functies met contraire belangen door dezelfde persoon worden uitgeoefend. De commissie is van mening dat de OU op dit punt afdoende maatregelen heeft getroffen. Hierdoor bevat het besturingsmodel naar het oordeel van de auditcommissie voldoende waarborgen voor de nodige checks en balances bij de bewaking van de kwaliteit van het onderwijs.

C. Oordeel

De commissie is van oordeel dat de OU voldoet aan voorwaarde 3.

5 Overzicht van het advies

De onderstaande tabel geeft per standaard het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 4 weer.

Voorwaarde	Oordeel
1. Implementatie nieuw onderwijsbeleid	Voldoet
2. Geïntegreerd systeem van kwaliteitszorg	Voldoet
3. Helder bestuursmodel	Voldoet

De commissie stelt vast dat de Open Universiteit aan de drie gestelde voorwaarden heeft voldaan en adviseert derhalve positief aan de NVAO.

Bijlage 1: Samenstelling van de commissie

Prof. dr. ir. C.A.M. Mouwen (voorzitter)

Kees Mouwen is fysicus van origine en werd na het bekleden van een aantal management en bestuursfuncties in het hbo in 1994 lid/vice-voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit van Tilburg. Hij studeerde managementwetenschappen aan de Wharton Business School, University of Pennsylvania en de John. F. Kennedy School van Harvard University. Van 1992 tot 2001 was hij Visiting Professor aan de Glasgow University. Vanaf 2001 is hij (part-time) verbonden als hoogleraar 'Strategie en governance voor de non-profit sector' aan de Universiteit van Tilburg. Hij is in 2005 teruggetreden als collegelid van de Universiteit van Tilburg. Snel daarna werd hij hoogleraar-directeur van het door hem opgerichte Centrum voor het Bestuur van de Maatschappelijke Onderneming bij de TiasNimbas Business School van de Universiteit van Tilburg. Die functie heeft hij in 2012 neergelegd. Hij is voorzitter van de raad van toezicht van een groot fusieziekenhuis en toezichthouder bij Avans Hogeschool.

Prof. dr. T. van Haaften (lid)

Ton van Haaften is neerlandicus en taalwetenschapper. Hij studeerde Nederlandse taal- en letterkunde, Algemene taalwetenschap, Logica en Taalfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam en Nederlands Recht aan de Open Universiteit. Hij werkte als docent en onderzoeker aan de letterenfaculteiten van de Universiteit van Amsterdam (1976-1984), de Vrije Universiteit te Amsterdam (1984-1986), de Universiteit van Tilburg (1986) en aan de juridische faculteit van de Erasmus Universiteit Rotterdam (1986-1998). Sinds 1998 is hij als hoogleraar verbonden aan de letterenfaculteit (thans: Faculteit der Geesteswetenschappen) van de Universiteit Leiden. Aan deze universiteit heeft hij diverse bestuurlijke functies vervuld: hoogleraar-directeur Onderwijs van de letterenfaculteit en lid van het faculteitsbestuur (1998-2002), decaan van de letterenfaculteit (2002-2005), vice-rector magnificus en lid van het College van Bestuur van de Universiteit Leiden (2005-2007), en wetenschappelijk directeur van het Leiden University Centre for Linguistics (LUCL) (2011-2015). Momenteel is hij dean van de Honours Academy van de Universiteit Leiden en hoogleraar Taalbeheersing van het Nederlands.

Em. prof. dr. J. Lowyck (lid)

Joost Lowyck is doctor in de Pedagogische wetenschappen en emeritus hoogleraar Onderwijskunde aan de KU Leuven. Hij specialiseerde zich in lerarenopleidingen en technologie aan de Universität en Pädagogische Hochschule te Heidelberg (beurs VW-Stiftung) en promoveerde op 'Procesanalyse van het onderwijsgedrag'. Hij was voorzitter van het Onderzoekscentrum voor Educatieve Technologie (Educatec) en codirecteur van het Centrum voor Instructiepsychologie en -technologie (CIP&T). Zijn onderzoeksdomeinen zijn onderwijstechnologie, onderwijskundig ontwerpen en lerarenopleidingen. Hij was stichtend lid en voorzitter van de International Study Association on Teachers and Teaching (ISATT), Academisch verantwoordelijke Dienst Universitair Onderwijs, voorzitter van het Departement Pedagogische wetenschappen en het Academisch Vormingsinstituut Leraren (AVL), en decaan van de Facoltà di Psicologia van de Università Telematica Internazionale Uninettuno in Rome. Verder was hij voorzitter van de redactie *Pedagogische Studiën* en redactielid van diverse vakbladen: het *Pedagogisch Tijdschrift*, het *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, *Onderwijsinnovatie*, *Teaching and Teacher Education*, en *Learning and Instruction*. Ook was hij associate editor van het *British Journal of Educational Psychology*.

Hij heeft ervaring als voorzitter en panellid bij een dertigtal accreditaties in Nederland en Vlaanderen.

Mw. N.L. Bach Kolling (student-lid)

Nienke Bach Kolling is masterstudent Onderwijskunde aan de Universiteit Twente en bachelorstudent aan de Pabo van Saxion Hogeschool. Tijdens haar studie heeft ze tot nu toe verschillende bestuurlijke functies vervuld, waaronder die van voorzitter en commissaris onderwijszaken bij de studievereniging. Tevens was zij student-lid in de opleidingscommissie. Zij maakt deel uit van de NVAO-pool student-leden voor beoordelingspanels en auditcommissies.

De auditcommissie werd bijgestaan door drs. Henri Ponds, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator, en mw. dr. Rietje van Vliet, zelfstandig onderwijsadviseur, secretaris.

Alle commissieleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend.

Bijlage 2: Programma van het locatiebezoek

De auditcommissie heeft een bezoek gebracht aan de hoofdvestiging van de OU op 6 oktober 2016.

Locatie Campus OU Valkenburgerweg 177, 6419 AT Heerlen
Gebouw Milton Keynes

Programma donderdag 6 oktober 2016

08.30u – 09.30u	<i>Ontvangst auditcommissie
Intern beraad (besloten)</i>
09.30u – 11.00u	<i>Sessie 1 – College van Bestuur</i>
– mr. Arent van der Feltz, voorzitter College van Bestuur
– prof. mr. Anja Oskamp, rector magnificus

<i>Presentatie Onderwijsdashboard</i>
– Rieny van den Munckhof MSc, medewerkster Informatievoorziening, analist |
| 11.00u – 11.15u | <i>Intern beraad (besloten)</i> |
| 11.15u – 12.45u | <i>Sessie 2 – vertegenwoordigers faculteiten</i>
– prof. dr. Saskia Brand, decaan faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen
– prof. mr. Evert Stamhuis, decaan faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen
– dr. Kathleen Schlusmans, hoofd Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering (ECOP), coördinator Kwaliteitszorg
– dr. Jeroen Winkels, hoofd Academische Zaken
– dr. Arjan Bos, universitair hoofddocent, opleidingsdirecteur Psychologie
– dr. Paul Ghijsen, universitair hoofddocent, opleidingscoördinator faculteit MST
– mr. dr. Donald Hellegers, universitair docent Rechtswetenschappen, secretaris examencommissie faculteit CenR
– dr. José Janssen, universitair docent Onderwijswetenschappen
– drs. Max van Luik, docent faculteit MST, secretaris examencommissie faculteit MST

<i>Presentatie yOUlearn</i>
– dr. Kathleen Schlusmans, hoofd Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering (ECOP), coördinator Kwaliteitszorg |
| 12.45u – 13.30u | <i>Lunch
Intern beraad (besloten)</i> |

- 13:30u – 14:30u Sessie 3 – studenten*
- dr. William Kramer, student bachelor Rechtsgeleerdheid
 - Julia Mylonas, student bachelor Psychologie
 - Ivo Wanten BSc, student master Management
- 14.45u – 15:45u Sessie 4: vertegenwoordigers stafdiensten*
- Ronald Edelbroek, directeur Bestuursdienst
 - dr. ir. Koen van der Drift, directeur Gemeenschappelijke Service Organisatie
 - drs. Harry Ummels, hoofd Bestuursondersteuning
 - drs. Chris Kuijpers, hoofd Servicecentrum
 - mr. Boudewijn Peters, controller
 - drs. Marie-Louise Lendfers, senior P&O-adviseur
- 15:45u – 17.15u Intern beraad (besloten)*
- 17:15u – 17:30u Terugkoppeling voorlopige bevindingen en overwegingen aan de OU*

Bijlage 3: Overzicht van de bestudeerde documenten

Documenten op instellingsniveau

- Adviesrapport NVAO Open Universiteit Nederland Instellingstoets kwaliteitszorg Nederland (2014)
- Zelfevaluatie Instellingstoets kwaliteitszorg Open Universiteit (2016).

Documenten via de portal van het OU-netwerk ter beschikking gesteld

- Bestuurlijke kalender 2016 (spreadsheet)
- Bestuurs- en beheersreglement Open Universiteit (versie juni 2016)
- ECOP, Anderhalf jaar master begeleid (mei, 2016)
- ECOP, Richtlijnen voor cursussen volgens de principes bam activerend online onderwijs (versie 18 mei 2016)
- Facultaire onderwijsverslagen 2015
- Herontwerp inschrijfproces
- Inschrijfvoorwaarden bachelor- en masteropleidingen 2016-2017
- Jaarverslag Open Universiteit 2015
- Kwaliteitszorg van het onderwijs van de Open Universiteit, Handboek kwaliteitszorg. preambule en hoofdstuk 2: visie op onderwijskwaliteit en kwaliteitszorg (CvB 26-1-2016)
- Notitie Aanmelden. Toelaten, Inschrijven (ATI), besluit stuurgroep/UMT 23-2-2016
- Notitie analysefase Vestigingen en Onderwijs en -tentamenlocaties Open Universiteit, 2 juni 2016
- Notitie Definities en begrippen (4-4-2016), te presenteren als Wiki
- Notitie Handreiking meenemen deelresultaten (maart 2016)
- Notitie Mentorgesprek bachelor en master (CvB: 29-9-2015),
- Notitie Studieadviseur (besluit stuurgroep/UMT 23-2-2016)
- Notitie Studieadviseur, Uitgangspunten (16-3-2016)
- Notitie opzet Portal Onderwijs (16-3-2016)
- Onderwijs- en Examen Reglement van de bachelor en masteropleidingen
- Onderwijskundige kaders, studentrechten en transitiestrategie (2015)
- Onderwijskundige kaders. Aanvullingen (2016)
- Onderwijsverslag faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen (2015)
- Onderwijsverslag faculteit Management, Science en Technology (2015)
- Onderwijsverslag faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen (2015)
- Onderwijsvisie van de Open Universiteit (2014)
- Opleidingsplannen van de vernieuwde bacheloropleidingen (januari-februari 2016)
- Programmaplan yOUteach (9-6-2015) en Programmaplan yOUteach 2016 (10-3-2016)
- Tentaminering bij de OU. Procedures en afspraken m.b.t. tentamenkansen studiejaar 2016-2017 (versie 25-5-2016)
- Toetskader Open Universiteit (juni 2014)
- Verschillen/overeenkomsten bachelor- en masteropleidingen OU m.b.t. wijze van aanmelding door student en type cursus
- Verslagen van de facultaire onderwijscommissies
- Voorbeelden van verslaglegging onderwijscommissies per faculteit en per opleiding
- Voorbeelden van verslaglegging UCO en examencommissies
- Vuistregels inschatting studielast (versie februari 2016, geplastificeerd)
- Zelfstudie opleidingen Rechtsgeleerdheid Midterm Review 2014 (april 2014).

Documenten tijdens en na het locatiebezoek ter beschikking gesteld

- Begroting OU 2016 (december 2015)
- Bestuurs- en beheersreglement Open Universiteit (versie september 2016)
- Cijfers OU t.b.v. referentieramingen na afsluiting peilperiode 2015-2016
- Geactualiseerde meerjarenbegroting 2017-2020 (d.d. 20-5-2016)
- ICT Meerjarenplan 2016-2019 (augustus 2016)
- Kritische zelfreflectie Psychologie (2016)
- Reglement faculteit Management, Science en Technology (2014)
- Resultaten prestatieafspraken. Brief aan Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek (d.d. 29-9-2016)
- Tentaminering bij de OU. Procedures en afspraken mbt tentamenkansen, Studiejaar 2016-2017 (juli 2016)
- Voorstel voor een concrete invulling van het systeem van permanente professionalisering voor docenten (vastgesteld mei 2015)
- Zelfevaluatie Onderwijswetenschappen (2016).

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
BKO	Basiskwalificatie Onderwijs
BVO	Bedrijfsvoeringsoverleg
CenR	faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen
CvB	College van Bestuur
CvE	Commissie voor de Examens
EC	European Credit
ECOP	Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering
fte	fulltime equivalent
hbo	hoger beroepsonderwijs
HRM	Human Resource Management
ITK	Instellingstoets kwaliteitszorg
ma	master
MST	faculteit Management, Science en Technology
NSE	Nationale Studentenenquête
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OC	Opleidingscommissie
OR	Ondernemingsraad
OU	Open Universiteit
PDCA	plan, do, check & act
P&O	Stafbureau Personeel en Organisatie
PenOW	faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen
RenO	Resultaat- en Ontwikkelingsgesprekken
SR	Studentenraad
UCO	Universitaire Commissie Onderwijs
UMT	Universitair Managementteam

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beoordeling van de voorwaarden die bij de Instellingstoets kwaliteitszorg aan de Open Universiteit zijn gesteld.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer ????